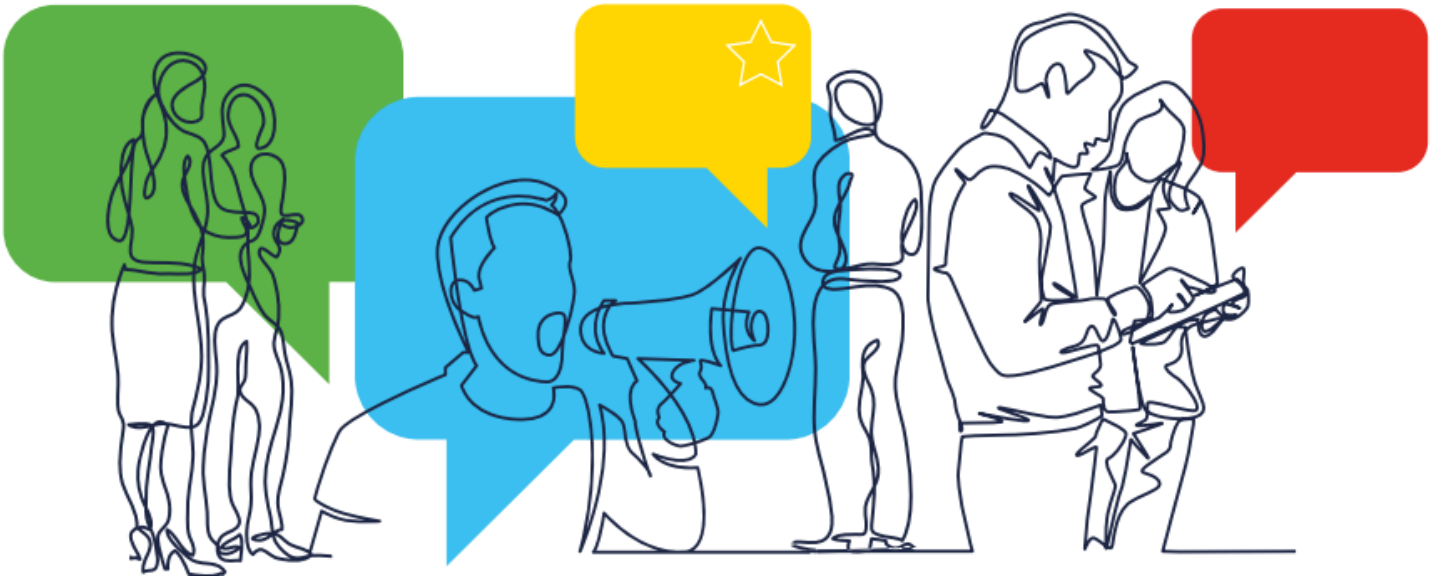
SUCCESS STORY

FORUM VOOR HET EUROPEES BURGERINITIATIEF

Stop glyfosaat

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

Over Stop glyfosaat

Het initiatief "**Stop glyfosaat**" **(volledige naam: Verbied glyfosaat en bescherm mens en milieu tegen giftige bestrijdingsmiddelen) was het vierde succesvolle Europees burgerinitiatief. In dit initiatief werd de Europese Commissie opgeroepen daadkrachtig op te treden op het gebied van de regelgeving en transparantie inzake bestrijdingsmiddelen in de Europese Unie.**

Op glyfosaat gebaseerde herbiciden, die op grote schaal in de landbouw worden gebruikt, waren in heel Europa het onderwerp geworden van een heftige maatschappelijke discussie. Blootstelling aan glyfosaat werd in verband gebracht met mogelijke risico's op kanker en aantasting van het ecosysteem, en veel burgers plaatsten vraagtekens bij de transparantie en onafhankelijkheid van de wetenschappelijke beoordelingen die ten grondslag lagen aan de toelating ervan.

Via dit initiatief hebben de organisatoren de Europese Commissie opgeroepen om:

- **op glyfosaat gebaseerde herbiciden te verbieden;**
- **ervoor te zorgen dat de wetenschappelijke beoordeling van bestrijdingsmiddelen voor de wettelijke toelating door de EU** uitsluitend wordt gebaseerd op **openbare studies, in opdracht van bevoegde overheidsinstanties** en niet door de pesticidenindustrie;
- **bindende EU-doelstellingen vast te leggen om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te verminderen** met het oog op een pesticidenvrije toekomst.

Het initiatief werd op 25 januari 2017 geregistreerd en het verzamelen van handtekeningen ging diezelfde dag van start. Dankzij een reeds gemobiliseerde coalitie en een sterke betrokkenheid van het publiek hebben de organisatoren binnen slechts vijf maanden één miljoen handtekeningen kunnen verzamelen. De inzamelingsperiode werd daarom op 2 juli 2017 vervroegd afgesloten, zodat de steunbetuigingen snel konden worden gecontroleerd voordat de Commissie een besluit zou nemen over de verlenging van de vergunning voor glyfosaat.

Hoewel de termijnen voor het verificatieproces per lidstaat uiteenliepen, werd het initiatief op 6 oktober 2017 officieel ingediend, vergezeld van 1 070 865 geverifieerde steunbetuigingen. De organisatoren hadden op 23 oktober 2017 een ontmoeting met de Europese Commissie, presenteerden hun standpunt tijdens een openbare hoorzitting in het Europees Parlement op 20 november 2017 en ontvingen op 12 december 2017 het officiële antwoord van de Commissie in de vorm van een mededeling.

Stop glyfosaat heeft het debat over de veiligheid van bestrijdingsmiddelen en wetenschappelijke transparantie naar het hoogste niveau van de EU-besluitvorming gebracht.

Burgerinitiatief geregistreerd

25.1.2017

Aanvang verzamelen van handtekeningen

25.1.2017

Einddatum verzamelen handtekeningen *

2.7.2017

* Inzameling vroegtijdig beëindigd door organisatoren

Initiatief gevalideerd door Europese Commissie

6.10.2017

Burgerinitiatief beantwoord door Europese Commissie

12.12.2017

Hoe heeft dit initiatief met succes het vereiste aantal handtekeningen kunnen verzamelen?

Een sterk betrokken publiek vanaf dag één

Zowel Europese burgers als de media en ngo's toonden een aanzienlijke en aanhoudende belangstelling voor de kwestie rond glyfosaat. Deze aandacht werd nog versterkt door een opmerkelijk publiekelijk meningsverschil tussen de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en het Internationaal Agentschap voor kankeronderzoek (IARC) van de Wereldgezondheidsorganisatie over de mogelijke gevolgen van glyfosaat voor de gezondheid.

Mobiliseren van een bestaande coalitie met een consistente financieringsbasis

In plaats van een geheel nieuwe coalitie op te bouwen, hebben de organisatoren een reeds bestaand netwerk van ngo’s met een stabiele financieringsbasis gemobiliseerd. Deze organisaties waren bereid en beschikten over de nodige expertise en middelen om het wetgevingsproces te volgen en te beïnvloeden.

De strategie achter dit initiatief

© DAVID DE MATTEIS - BELGA / Glyphosate: organisations launch a European citizens' initiative to ban glyphosate

Voorbereiding

Het initiatief is niet vanuit het niets ontstaan. Het sloot aan bij eerdere pleitbezorgingsinspanningen, waaronder een verzoekschrift dat in 2015 bij de Europese Commissie was ingediend en dat toen al veel aandacht bij het publiek had gewekt. Het lanceren van een Europees burgerinitiatief werd gezien als een logische volgende stap om deze mobilisering om te zetten in institutionele betrokkenheid.

Een van de belangrijkste uitdagingen in het begin was het bereiken van overeenstemming over de **focus van het initiatief**. De coalitie achter Stop glyfosaat was omvangrijk en divers. Sommige partners benadrukten het verband tussen glyfosaat en kanker, anderen gaven prioriteit aan de bescherming van de biodiversiteit, terwijl weer anderen zich zorgen maakten over de invloed van bedrijven op regelgevingsprocessen. Om tot een consensus te komen, waren een intensieve dialoog en compromissen nodig.

Ter ondersteuning van deze complexe taak hebben de organisatoren een “**organisatiecirkel**” opgericht, bestaande uit tien vertegenwoordigers van belangrijke organisaties. Zij kwamen wekelijks bijeen om afspraken te maken over de toewijzing van middelen, de communicatiestrategie, de registratie, het opstellen van het initiatief en de bijlage daarbij. De coördinator van het initiatief stelde de eerste conceptversies op, die ter beoordeling werden verspreid en in gezamenlijk overleg in meerdere fasen werden herzien.

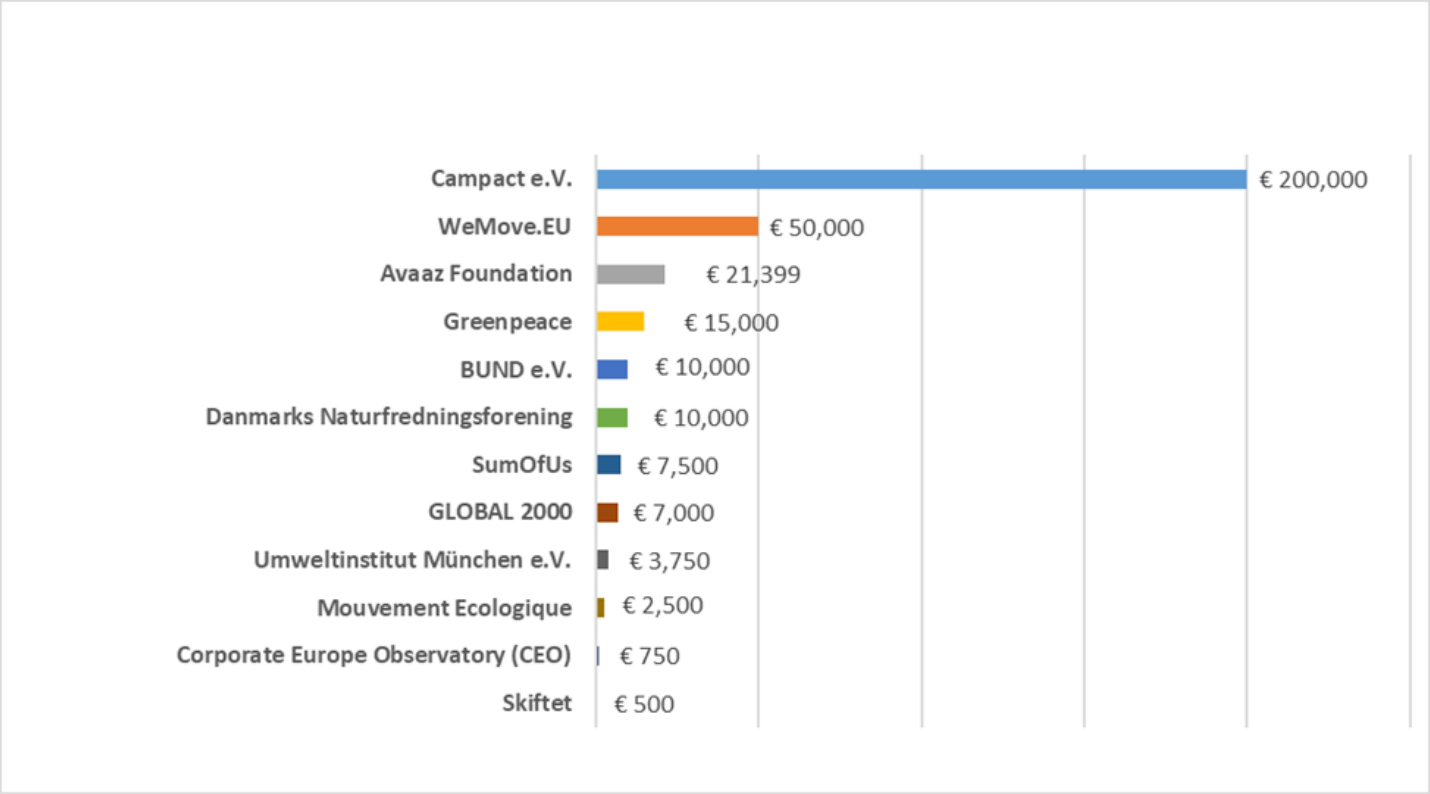
Opmerking

Aangezien veel van de deelnemende organisaties al bij eerdere campagnes hadden samengewerkt, **kostte het opbouwen van een samenwerkingsverband minder tijd dan bij veel andere initiatieven**. De organisatoren benadrukten echter dat **het niet voldoende zou zijn geweest om uitsluitend gebruik te maken van een bestaand netwerk**. Het vergroten van het bereik en het in kaart brengen van tekortkomingen in de vertegenwoordiging bleven van essentieel belang.

Fondsenwerving en middelen

Het **initiatief heeft 328 399 EUR opgehaald uit diverse bronnen**, waaronder Campact, WeMove.eu en Greenpeace. Het was destijds het Europees burgerinitiatief met de meeste financiële steun. Dankzij een stabiele en consistente financieringsbasis konden de organisatoren investeren in coördinatie, voorlichting en campagne-infrastructuur, waardoor gedurende de gehele inzamelingsperiode een aanhoudende mobilisatie werd gegarandeerd.

Bronnen van financiering (€)

Opmerking: Meer informatie over steun en financiering voor Stop glyfosaat is te vinden op de pagina van het initiatief Stop glyfosaat in het EBI-register*. Alleen bijdragen van meer dan 500 EUR per sponsor moeten worden gemeld.*

Campagnestrategie

De organisatoren realiseerden zich vanaf het begin dat de publieke belangstelling al groot was. **Outreach via e-mail vormde** de **ruggengraat van de campagne**. Aangezien het initiatief werd gecoördineerd door een onlinecampagneorganisatie die zich met diverse thema's bezighoudt, hadden de organisatoren ruime ervaring met het mobiliseren van een groot aantal ondertekenaars via regelmatige e-mailcommunicatie. De partners kozen voor een vergelijkbare aanpak: ze deden een beroep op hun eigen netwerken en bleven gedurende de hele campagne actief betrokken.

De organisatoren stelden een lijst op van **nationale partnerorganisaties** die graag wilden deelnemen en werkten nauw met hen samen om formulieren voor het verzamelen van handtekeningen rechtstreeks op hun websites te plaatsen. Regelmatig contact met de partners was van cruciaal belang om te zorgen voor een consistente berichtgeving en momentum.

Het **vroegtijdig in kaart brengen van de belanghebbenden** bleek doorslaggevend. De organisatoren hebben vastgesteld in welke lidstaten het moeilijk zou worden om de minimumdrempel te halen en hebben in die landen proactief contacten gelegd met organisaties en influencers. Deze strategische focus heeft bijgedragen tot een brede geografische dekking.

De campagnewebsite werd **in verschillende EU-talen vertaald**, waardoor deze voor alle lidstaten beter toegankelijk werd. 8 à 9% van de handtekeningen werd rechtstreeks via de website verzameld, mede dankzij **zoekmachineoptimalisatie**. Sinds 1 januari 2023 mogen handtekeningen echter niet meer rechtstreeks via campagnewebsites worden verzameld: organisatoren mogen gebruikers alleen doorverwijzen naar het officiële online verzamelsysteem.

Naast online mobilisatie experimenteerden de organisatoren met **offline betrokkenheid**. In samenwerking met Campact en GLOBAL2000 werd een Europese “offline handtekeningenactie” georganiseerd, waarbij 5 000 pakketten voor het verzamelen van handtekeningen naar ondertekenaars werd verstuurd. In één weekend werden ongeveer 100 000 handtekeningen verzameld.

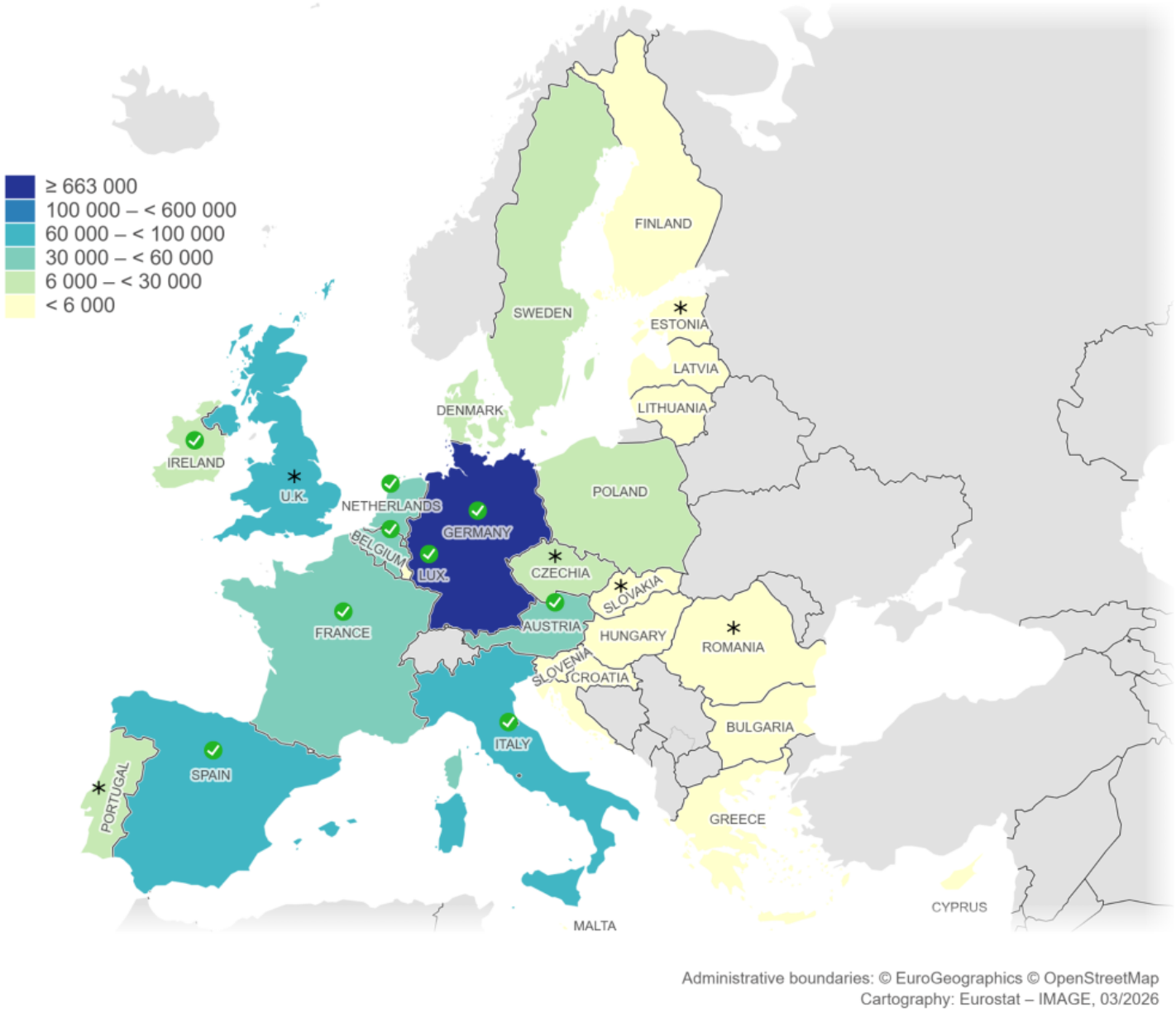
In Spanje, Italië en Frankrijk werden **professionele campagnevoerders** ingehuurd, waar de coördinerende organisatie over een sterke lokale capaciteit beschikte. Zelfs in landen zonder speciaal daarvoor aangesteld personeel werd aan outreach gedaan, waardoor in de hele Unie aan het initiatief werd deelgenomen.

Binnen vijf maanden was het initiatief al door meer dan een miljoen mensen ondertekend: een mijlpaal waaruit zowel de kracht van de coalitie als de grote bezorgdheid onder het publiek bleek.

Proces voor het verzamelen en verifiëren van handtekeningen

De organisatoren hebben een onafhankelijk online verzamelsysteem gebruikt. Naast de mogelijkheid om online handtekeningen te verzamelen, konden organisatoren ook contactgegevens verzamelen en het formulier op partnerwebsites integreren. Terwijl de organisatoren van Stop glyfosaat een onafhankelijk online verzamelsysteem gebruikten, is het sinds 1 januari 2023 alleen mogelijk om het centrale online verzamelsysteem te gebruiken voor het online verzamelen van handtekeningen.

Aantal verzamelde steunbetuigingen voor Stop glyfosaat per lidstaat

Ban Glyphosate reached the minimum thresholds in nine Member States. Source: European Citizens' Initiative website, 2026.

De vinkjes op de kaart geven aan in welke EU-landen de minimumdrempel voor steunbetuigingen voor het initiatief is gehaald. Met in totaal 1 070 865 geverifieerde steunbetuigingen werd **in negen lidstaten de vereiste drempel** voor het initiatief "Verbied glyfosaat" bereikt.

De sterretjes op de kaart geven de EU-lidstaten aan waar de gecertificeerde steunbetuigingen na de uiterste indieningsdatum werden ontvangen. Deze cijfers zijn niet verwerkt in het totale aantal ondertekenaars. De volledige tabel met steunbetuigingen is te vinden op de webpagina van de Commissie over dit initiatief.

Impact van dit initiatief

Formele indiening en bijeenkomsten met de Commissie

De **organisatoren hebben op 23 oktober 2017 een ontmoeting gehad met de Commissie** (eerste vicevoorzitter, Frans Timmermans, commissaris voor Gezondheid en Voedselveiligheid, Vytenis Andriukaitis, en hoge ambtenaren van diverse betrokken diensten) (**zie persbericht**). **Commissaris Andriukaitis erkende publiekelijk het belang van de directe betrokkenheid van meer dan een miljoen burgers bij de besluitvorming van de EU en bevestigde opnieuw zijn steun voor de versterking van het instrument van het Europees burgerinitiatief.**

Copyright: © European Union, 2017

Hoorzitting in het Europees Parlement

Op **20 november 2017** presenteerden de organisatoren hun initiatief tijdens een **openbare hoorzitting in het Europees Parlement** (zie de openbare hoorzitting). Ze hadden vakspecialisten

uitgenodigd om het initiatief te vertegenwoordigen en hadden de kernpunten van tevoren zorgvuldig opgesteld. Veel leden van het Europees Parlement waren een “groot voorstander” van het initiatief.

Copyright: © European Union 2017 - Source: EP

Formeel antwoord van de Europese Commissie

In haar **mededeling van 12 december 2017** (zie persbericht) kwam de Commissie tot de volgende conclusies:

- **Wat het verbod van op glyfosaat gebaseerde herbiciden betreft**, was de Commissie van oordeel dat er geen wetenschappelijke of juridische gronden waren die een verbod rechtvaardigden, om welke reden zij geen daartoe strekkend wetgevingsvoorstel zou doen.
- **Wat de transparantie en onafhankelijkheid van wetenschappelijke beoordelingen betreft**, was er een toezegging van de Commissie om uiterlijk in mei 2018 een wetsvoorstel in te dienen om de transparantie in het risicobeoordelingsproces van de EU te vergroten en het beheer en de betrouwbaarheid van de bij de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) ingediende studies te verbeteren.

- **Wat de EU-brede reductiedoelstellingen voor bestrijdingsmiddelen betreft**, koos de Commissie ervoor om, in plaats van bindende reductiedoelstellingen in te voeren, zich te richten op een betere uitvoering van de richtlijn inzake het duurzaam gebruik van bestrijdingsmiddelen. Zij heeft zich er ook toe verbonden geharmoniseerde risico-indicatoren te ontwikkelen om het gebruik van bestrijdingsmiddelen beter te kunnen monitoren en toekomstige beleidsbeslissingen beter te kunnen onderbouwen.

Gevolgen voor de wetgeving en follow-up

Hoewel de primaire doelstelling van het verbod op glyfosaat niet werd bereikt, **heeft het initiatief wel een aanzienlijke invloed gehad op de wetgeving**.

In **april 2018** heeft de Commissie een **wetgevingsvoorstel ingediend om de transparantie in het risicobeoordelingsproces van de voedselketen in de EU te vergroten**. **Met het voorstel werd de automatische publicatie ingevoerd van door bedrijven ingediende studies met het oog op de toelating van producten en werden de governanceregels aangescherpt voor studies die door de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) worden gebruikt.**

Na onderhandelingen tussen het Europees Parlement en de Raad zijn de **nieuwe transparantieregels vastgesteld, die sinds 27 maart 2021 van toepassing zijn**. Als gevolg daarvan kunnen voedselgerelateerde producten, waaronder bestrijdingsmiddelen, niet langer worden toegelaten op basis van niet-openbaar gemaakte studies van bedrijven zelf. Alle studies die in het kader van toelatingsprocedures worden ingediend, moeten nu openbaar worden gemaakt, zodat onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek mogelijk is. Gedurende dit hele proces bleef de coalitie van ngo's actief betrokken, volgde zij de onderhandelingen op de voet en zette zij zich in om de ambitie van het transparantievoorstel te waarborgen.

Zelfs na de formele afronding van het Europees burgerinitiatief bleef de coalitie contact houden met haar ondertekenaars. Partnerorganisaties en individuele ondertekenaars werden via e-mail op de hoogte gebracht van de resultaten van de campagne en aangemoedigd om betrokken te blijven. De coalitie zorgde voor coördinatie tussen de aangesloten organisaties en zette zich in voor belangenbehartiging met betrekking tot kwesties in verband met de doelstellingen van het initiatief.

Hoewel deze gecoördineerde activiteit in de loop van de tijd geleidelijk afnam, bleven de tijdens de campagne opgebouwde netwerken bestaan. De organisatoren bleven contact houden met de ondertekenaars en mobiliseerden hen wanneer beleidsdiscussies op gang kwamen. Volgens hen "waren de ondertekenaars in een later stadium een cruciale factor", met name toen samenhangende kwesties in het Europees Parlement werden besproken.

De door **Stop glyfosaat teweeggebrachte mobilisatie reikte verder dan de verzamelperiode** en droeg bij aan een blijvende betrokkenheid bij de regulering van bestrijdingsmiddelen en wetenschappelijke transparantie.

Lees meer over hoe Stop glyfosaat een kleine revolutie heeft teweeggebracht*(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/citizens-experiences/blogs/how-stop-glyphosate-brought-about-small-revolution_en)*

Tips voor toekomstige organisatoren

Bouw een vast publiek op

Begin ruim vóór de registratie met de voorbereidingen. Met een grote en betrokken groep ondertekenaars kan er snel actie worden ondernomen zodra de verzamelperiode begint.

Zorg voor voldoende financiering

Voor een langdurige campagne zijn voldoende financiële middelen nodig. Moedig de deelnemende organisaties aan om gedurende de hele verzamelperiode actief middelen aan te trekken ter ondersteuning van outreach, coördinatie en communicatie.

Let goed op het tijdschema

Strategische timing is van belang. Door de lancering af te stemmen op lopende wetgevingsdebatten, kunnen de zichtbaarheid, de politieke relevantie en de algehele impact worden vergroot.

Kies doeltreffende communicatiekanalen

Een duidelijke en gerichte communicatiestrategie is van essentieel belang. Identificeer de kanalen waarmee u uw doelgroep het beste bereikt en maak daar consequent gebruik van om momentum op te bouwen en in stand te houden.

Stel vragen aan onze deskundigen als u twijfels hebt over uw initiatief!*(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/ask-expert_nl)*

Aanvullende informatie

Meer informatie over “Stop glyfosaat” is te vinden op de website van de organisatoren *(https://stopglyphosate.eu/)* en de webpagina van de Commissie over dit initiatief.